

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ARZUHAN DOĞAN YALÇINDAĞ'IN

KAGİDER TOPLANTISI KONUŞMASI

09 Mayıs 2007

İstanbul Modern Sanat Müzesi

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İnan Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29
Tel: (90-312) 468 10 11
Tel: (32-2) 736 40 47
Tel: (1-202) 776 77 70
Tel: (49-30) 28 878 6300
Tel: (33-1) 426 516 40

Faks: (90-212) 249 13 50
Faks: (90-312) 428 86 76
Faks: (32-2) 736 39 93
Faks: (1-202) 776 77 71
Faks: (49-30) 28 878 6399
Faks: (33-1) 426 516 99

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad-us.org
e-mail: info@tusiad-de.org
e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

Sayın Konuklar, Değerli Basın Mensupları,

TÜSİAD Yönetim Kurulu adına, davetleri için KAGİDER'e teşekkür ediyor ve bu toplantıda KAGİDER üyeleriyle bir araya gelmekten mutluluk duyduğumu belirtmek istiyorum.

Bildiğiniz gibi, ülkemiz açısından önemli günlerden geçiyoruz. Kısa bir süre sonra erken genel seçim gerçekleşecek. Genel seçimlerin mevcut gerilimi yurt sathına yaymaması için, siyasi partilerin samimi bir gayret içinde olması gerektiğini düşünüyoruz. Seçim sürecinin, geçmişe yönelik değil, Türkiye'nin geleceğine odaklanan bir tartışma zemini yaratmasını ümit ediyoruz. Çünkü önümüzdeki 6-7 yılı çok iyi değerlendirmek zorundayız. Yakın gelecekte, ekonomileri, demokrasileri ve toplumsal yapılarıyla küresel gelişmelere uyum gösteren bazı ülkelerin dünya liginde yükseldiğine, bazılarının ise potansiyellerine rağmen fırsatları değerlendiremediğine tanık olacağız. Bu yüzden, önümüze bizi disipline sokacak somut hedefler koymalıyız.

Kuşkusuz bu hedeflerin önemli bir bölümü, Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde atılacak adımlar ve ekonomik performansımızın iyileştirilmesi için gerekli reformlardan oluşuyor. Ancak her iki süreçteki gelişmenin arzu ettiğimiz seviyede olması için, özellikle sosyal yapıdaki sorunların çözülmesi gerekiyor. KAGİDER'in bu alanda çok değerli çalışmaları olduğunu biliyoruz. Sivil toplum kuruluşlarının üzerlerine düşen sorumluluklar çerçevesinde, daha gelişmiş ve daha güçlü bir sosyal yapıya kavuşmuş Türkiye için gönüllü çabalarının takdire şayan olduğuna inanıyorum.

Güçlü sosyal yapı, elbette çok geniş kapsamlı bir konu. Bu geniş alanda mesafe katedebilmek için, hem kendi başına önem taşıyan, hem de sosyal yapı ile ilgili diğer alanlar üzerinde etkileri olan politika önceliklerinin belirlenmesi önem taşıyor. Bu açıdan, sosyal yapının güçlendirilmesi için öncelikli gördüğümüz, eğitimden istihdama, kadın-erkek eşitliğinden bölgesel kalkınmaya kadar çeşitli konu başlıklarında ufuk turu yapmak mümkün. Ancak ben konuşmamda bu konulara zaman elverdiği ölçüde değinecek olmakla birlikte, içinde bulunduğumuz seçim atmosferini de dikkate alarak, önce kadınların siyasal yaşama katılımları konusuna yer vermek istiyorum.

Kadınların yaşadıkları toplumda, karar alma mekanizmalarında söz sahibi olmaları için en etkili yol siyasete katılmalarıdır. Oysa kadınların, ülkeden ülkeye bazı farklılıklar gösterse de, kültürel çevre, aile sorumlulukları, eğitim düzeyi ve benzeri sebeplerin etkisiyle siyasette erkekler kadar yer alamadıkları biliniyor. Nitekim pek çok ülkede, kadınların siyasal karar süreçlerine eşit katılımını sağlamak için özel düzenlemeler hayata geçirildi. "Olumlu ayrımcılık" veya "kota" olarak adlandırılan bu düzenlemelerin amacı, siyasal karar organlarında yer alan kadın sayısının, kritik eşik kabul edilen en az % 30-% 40 oranlarına ulaşmasını garantileyebilmektir. Bu konuda birçok ülke örneği mevcut. Örneğin, Belçika, Fransa, Arjantin ve Brezilya anayasal ve yasal düzeyde kota düzenlemesi getirdi. İspanya, Almanya, Norveç ve İngiltere'de siyasi partilerin iç düzenlemelerinde kotaya yer verildi. Belçika, Danimarka, Finlandiya ve Almanya'da ise atama ile oluşan karar organlarında kota uygulanıyor.

Tüm bu örnekler, merkezi yönetimin yanısıra yerel yönetim düzeyinde de kadınların görünür olmadığı Türkiye için "kota" uygulamasının bir lüks değil, acil bir ihtiyaç olduğunu destekliyor. Oysa Türkiye'de siyasete katılımı fiilen eşitliğin sağlanması yolunda henüz etkili bir girişim gerçekleştirilemedi. Ülkemizde yasal bir kota sisteminin bulunmamasını önemli bir eksiklik olarak görüyoruz ve bu eksikliğin mutlaka önümüzdeki yasama döneminde giderilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Biraz önce belirttiğim gibi, bu "bize özgü"

bir düzenleme olmayacaktır. Kota sistemi, uygulanan ülkelerde görüldüğü gibi, zamanla benimsenecek, düzene girecek ve olumlu etkilerini göstermeye başlayacaktır.

Şimdi önümüzde, kısa bir süre sonra yapılacak bir genel seçim var. Siyasi partilerin milletvekili aday listelerinde kadınlara seçilebilecekleri konumlarda yer vermelerinin önünde yasal bir engel bulunmuyor. Genel seçim, toplumun yarısını oluşturan kadınların karar alma mekanizmalarına katılımı konusunda siyasi partiler için bir samimiyet sınavı olacaktır. Bu konunun, daha geniş bir demokrasi isteyen tüm sivil toplum tarafından takipçisi olunması gereklidir.

Sayın Konuklar,

Ülkemizde güçlü bir sosyal yapı için atılması gereken temel adımlar var. Bunların başında da eğitim geliyor. AB üyesi olmayı amaçlayan, gelişmiş ülkeler arasında yer almayı arzu eden ülkemizde, çocukların ve gençlerin, araştırmaya ve eleştirel düşünmeye yönelten, öğrenci merkezli bir eğitim anlayışıyla, çağdaş bir müfredat ile eğitilmeleri bir zorunluluk. Eğitim reformunun kapsamı, okul öncesi eğitimden ilköğretime, mesleki ve teknik eğitimden yüksek öğretime kadar uzanıyor.

0-6 yaş arasının, yani okul öncesi döneminin eğitim açısından çok iyi değerlendirilmesi gerekiyor. Son yıllarda artış gösterse de okul öncesi eğitimimizin payı AB ortalamasının çok altında. Bu eğitimin, ilk aşamada, 6 yaş grubu çocuklara kamu tarafından ücretsiz olarak sunumu sağlanmalı. Diğer yaşlara yaygınlaştırılması konusunda çeşitli finansman modellerinin uygulanması da mümkündür. Bunların detayları konunun uzmanları tarafından zaten uzun süredir dile getiriliyor. Önemli olan, bu konunun eğitim politikasında bir öncelik olarak görülmesidir.

Okul öncesi eğitimin yaygınlaşmasının yanında, temel eğitimin süresinin uzaması da uluslararası örneklerde gördüğümüz bir eğilim. Temel eğitim süresi AB ülkelerinde 9 ila 13 yıl arasında değişiyor. Ülkemizde 8 yıla çıkarılan zorunlu temel eğitimin kazanımları ve eksiklikleri değerlendirilerek, zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması için çalışmaların hızlandırılması gerekiyor.

İlköğretimi bitiren çocukların gelecekteki yönelimleri açısından, ortaöğretimde aldıkları eğitim belirleyici bir rol oynamakta. Gençlerin hayat felsefesinin ve dünya görüşünün şekillendiği bu dönemde verilen eğitimin içeriği ve mesleki rehberlik çalışmaları büyük önem taşıyor. Ayrıca, mesleki ve teknik eğitimin nitelikli ara kademe işgücünü yetiştirme işlevini tam anlamıyla yerine getirememesi, iş dünyasının son dönemde önemli yakınma noktalarından birini oluşturuyor. Mesleki eğitim okulları ile özel sektör işletmeleri arasındaki diyalog ve işbirliği kritik önem taşıyor. Eğitim programları hazırlama da dahil, işbirliğinin geliştirilmesi ve işgücü piyasasındaki teknolojik gelişmelerin dikkatle takip edilmesi gerekli.

Gençlerimizin büyük bir çaba göstererek girmeye çalıştığı yükseköğretim sistemimizin de reforma ihtiyaç duyduğu son yıllarda zaman zaman kamuoyu gündemine geldi. Merkezîyetçi bir anlayışın hakim olduğu yükseköğretim sisteminde, çeşitliliği vurgulayan, âdemi merkezîyetçi, üniversitelerin birbirleri ile rekabet edebilmelerine fırsat tanıyan bir reformun tasarlanmasında ve sistemin bir “çerçeve yasa” anlayışı ile düzenlenmesinde yarar görüyoruz.

Eğitime erişim bakımından kız-erkek arasındaki mevcut farklılıklar ise, kızların ilerideki çalışma yaşamlarına ve sosyal konumlarına etki eden bir sorun. Oysa kadınların okullaşma oranları yükseldikçe işgücüne katılım oranlarında önemli bir artış olması, eğitimin kadınların işgücü piyasasına katılımlarındaki etkili rolünün altını çiziyor. Bu konuda devlet, özel sektör ve sivil toplum örgütlerinin işbirliği içinde hayata geçirdiği proje ve kampanyalar çok önemli

olmakla beraber, altyapı ve özel önlemlerin, bütüncül bir politika eşliğinde gündeme getirilmesi gerekli.

Sayın Konuklar,

Güçlü sosyal yapı açısından diğer önemli konu, işgücü piyasası ve istihdamdır. İşsizlikle etkili mücadelenin yolunun sürdürülebilir ve yüksek ekonomik büyümeden geçtiğini biliyoruz. Son üç yıllık süreçte, büyüme performansına paralel olarak tarım dışı sektörlerde istihdam artışının devam ettiğini gözlemliyoruz. Ancak işgücü piyasası mikro reformlarla desteklenmediği sürece, uygulanmakta olan makro politikaların istihdam olanaklarını daha da ileri götürmesi çok güç görünüyor.

Bu çerçevede, işgücü piyasasındaki katılıkların ortadan kaldırılması suretiyle ekonominin istihdam yaratma kapasitesinin ve istihdam kalitesinin artırılması gereklidir. Öncelikle, işgücü üzerindeki prim ve vergi yükleri, zorunlu istihdam kuralları ve esnek çalışma ile ilgili yasal düzenlemeler, istihdamı geliştirecek ve kayıtdışılığı teşvik etmeyecek şekilde ele alınmalıdır.

Türkiye halen AB ülkeleri arasında görece olarak en yüksek işgücü maliyetine sahip. Oysa çeşitli çalışmalar, yüksek işgücü maliyetinin düşürülmesinin istihdam üzerinde dikkate değer şekilde olumlu bir katkı yapacağını gösteriyor. Kayıtdışılıkla mücadelenin gündeme getirdiği istihdam kayıpları riskini asgariye indirebilmek için, mutlaka işgücü maliyetleri üzerindeki vergiler azaltılmalı, kayıt altına alma girişimleri de eşzamanlı olarak yapılmalıdır.

Ayrıca işgücü piyasasında iş aramanın etkinliğinin artırılması ve vasıf uyumunun sağlanması amacıyla, işsizlik sigortasının kapsamının genişletilmesi, işsizler ile firmaları etkin bir şekilde buluşturacak mekanizmaların işletilmesi ve mesleki ve teknik eğitim ile işgücü piyasası arasındaki bağlantının güçlendirilmesi gereklidir.

Ülkemiz OECD ülkeleri içerisinde en düşük işgücüne katılım oranına sahip. Kadınların işgücüne katılım oranının düşüklüğü özellikle dikkat çekiyor. Ayrıca, kente göç olgusu, işgücü piyasasının talep ettiği niteliklere ve donanıma sahip olmayan kadını ya ücretsiz aile işçisi statüsünden ev kadınlığı statüsüne ya da kayıt dışı sektöre itiyor. Nitekim, işgücü içerisinde yer almayan 26 milyon kişinin yaklaşık yarısı, kendisini “ev işleriyle meşgul” olarak tanımlayan kadınlardan oluşuyor.

9. beş yıllık kalkınma planı, kadınların işgücüne katılım oranının 2013 yılında kadar %29.6'ya çıkarılmasını hedefliyor. Bu hedefin belirlenen sürede gerçeğe dönüşmesi için hükümet, işveren ve işçi kesimlerinin yanı sıra, ilgili sosyal paydaşların da katılımıyla, hedefleri, kilometre taşları, eylem ve izleme yöntemleri belirli bir “ulusal kadın istihdam politikası” oluşturulması gerekiyor. Aksi takdirde, ekonomi büyümeye devam etse de, kadın istihdamında beklenen artışın olması güç görünüyor.

Ulusal kadın politikasının bir ayağını kadın girişimciliğinin desteklenmesi oluşturmaktadır. Bu konuda KAGİDER başta olmak üzere sivil toplum örgütlerinin çok değerli çalışmalarının ümit verici olduğunu belirtmeliyim.

İş ve aile yaşamını dengeleyici politikalar da kadınların işgücü piyasasında yer almasını destekleyecektir. Bu çerçevede, sorumluluğu ağırlıklı kadınların üzerinde olan çocuk, yaşlı ve engellilerin bakımının karşılanabileceği kurumların tesisi ve yaygınlaştırılması konusunda gerekli önlemler alınmalıdır.

Yarı zamanlı işlerde çalışmak da özellikle kadınların işgücü piyasasında kalmaları için bir alternatif sunmaktadır. Bir yandan daha fazla insanın işgücüne katılması için yarı zamanlı işlerin Türkiye’de yaygınlaştırılması için girişimlerde bulunulması gerekirken, diğer yandan bu tarz çalışma biçimlerinin ağırlıklı olarak kadınlara özgü bir seçenek olarak algılandığı ve kadınların kariyer basamaklarını çıkmalarında dezavantajlı konuma geldikleri Avrupa’dan örnekler göz önünde bulundurulmalıdır. Bu çerçevede, esnek çalışma biçimlerinin kadınlar ve erkekler tarafından dengeli kullanılabilmesi bir ortamın tesisine özen gösterilmelidir.

Değerli Konuklar,

Son olarak, güçlü sosyal yapı için gerekli dönüşümde çok önemli bir rol oynayabilecek fakat önemi maalesef yeterince kavranmamış bir konu olan “bölgesel kalkınma” üzerinde durmak istiyorum.

Dünyada bölgesel kalkınma anlayışı, geri kalmış bölgelere dönük bir yeniden dağıtım ve teşvik sisteminden çok, bölgelerin rekabet gücünün artırılmasına dönmüş durumda. Ülkemizde bölgelerde canlı ve çeşitlilik gösteren bir ekonomik yapının oluşturulamaması, sonuçta, geri kalmışlığın kendini beslediği bir kısır döngüye neden olmakta. Bu süreçte bilindiği gibi, tarımdan işgücü çözülmesi sınırlı kaldı, tarımdan kopan kesimlere yeterli ve uygun eğitim verilemediği için bu işgücünün diğer sektörlerde istihdam olanakları yaratılmadı. Artan işsizlikle beraber, özellikle tarımdan kopan nüfusun, işgücünün dışına çıkması toplum içinde cinsiyet ayrımcılığına karşı mücadeleyi zayıflattı. Giderek gerileyen beşeri sermaye, bölgelerinin katılımcı bir süreç içinde sorunlarını çözme imkanlarını zafiyete uğrattı.

Bu sorunlar dikkate alınarak, ülkemizde de bölgelerin cazibesinin toptan yükseltilmesi üzerine kurulu bir bölgesel kalkınma politikası hazırlanmalıdır. Öncelikle bölgenin potansiyeli önündeki engellerin ortadan kaldırılması ve yerine elverişli bir ortamın yaratılması gereklidir. “Doğru” yatırımların seçilmesinde, merkezi hükümetin ve bölgesel kalkınma amacıyla oluşturulmuş kurumların, yerel yönetimler ve diğer yerel aktörlerle işbirliği içinde, bölgesel ihtiyaç ve öncelikleri saptayarak yatırım politikalarını oluşturması can alıcı önem taşımaktadır.

Sayın Konuklar,

Türkiye’de güçlü sosyal yapı için gerekli dönüşümün unsurları, elbette bugün temel konular olarak değindiğim eğitim, istihdam, kadın ve bölgesel kalkınmadan daha fazlasını içermeli.

Sözlerimi, genel seçim sürecinde siyasi partilerimizin, kadınların siyasete aktif katılımı konusunda somut politika ve hedeflerini kamuoyuyla paylaşması gerektiğini vurgulayarak tamamlamak istiyorum. Son zamanlarda, başta iktidar partisi olmak üzere, siyasi partilerimizin bu konudaki duyarlılıklarını mutlulukla izliyorum ve bu tavrın yeni Meclis’te kadın milletvekili sayısını arzulanan düzeye yükselteceğini ümit ediyorum.

Tüm bu süreç boyunca, siyasi partiler, sivil toplum örgütleri ve vatandaşlar olarak üzerimize düşen sorumluluğu layıkıyla yerine getirmeliyiz.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.